

Se callará de tí. No sabia cómo portarme⁴. Venian. Habrán de llegar. Se entenderá por tí. Digo que corrieron.

⁴ Gero en subjuntivo.

Impuestos los discípulos radicalmente en estas oraciones, harán rápidos progresos en la traducción: responderán sin titubear á las oraciones que vulgarmente se preguntan; llenándose de satisfacción los encargados, que admirarán el celo del profesor que ha sabido inculcar estos principios con solidez. Para los profesores nos es lo mismo enseñarlo antes ó después; pero no para los discípulos. Y haciendo estas explicaciones antes, *Bis damus, quia citò damus.*

TRATADO SEGUNDO.

EPITOME DE LA HISTORIA SAGRADA DE LHMOND, PARA QUE LOS NIÑOS PRINCIPIEN A TRADUCIR.

Cria Dios el mundo en seis días.

DEUS creávit cœlum et terram intra sex dies. Primo die fecit lucem. Secundo die fecit firmamentum, quod vocávit cœlum. Tertio die coégit aquas in unum locum, et edúxit è terra plantas et árbores. Quarto die fecit solem et lunam et stellas. Quinto die creávit omne volátile secundum genus suum, et pisces, qui natant in aquis. Sexto die fecit ómnia animántia, postremò hóminem, et quiévit die séptimo.

Cria Dios al primer hombre.

Deus finxit corpus hóminis è limo terræ: dedit illi animam viventem: fecit illum ad imáginem et similitudinem suam, et nominávit illum Adámum. Deinde immisit soporem in Adámum, et detráxit unam è costis ejus dormientis. Ex ea formávit mulierem, quam dedit sóciam Adámo, sique instituit matrimonium. Nomen primæ mulieris fuit Eva.

Coloca al hombre en el paraíso terrenal.

Deus posuit Adámum et Evam in horto amoénissimo, qui solet appellari *Paradísus terrestris*. Ingens

flavius irrigabat hortum: erant ibi omnes arbores jucundae aspectu, et fructus gustu suaves. Inter ea arbor scientiae boni et mali. Deus dixit homini: utere fructibus omnium arborum paradisi, praeter fructum arboris scientiae boni et mali, nam si comedas illum fructum, morieris.

Adan y Eva desobedecen á Dios.

Serpens, qui erat callidissimum omnium animantium, dixit mulieri: Cur præcepit vobis Deus, ut non comederitis de omni arbore paradisi? Mulier respondit: Deus præcepit nobis, ne comederemus de fructu arboris quæ est in medio paradisi, ne fortè moriamur. Minime, inquit serpens: non moriemini; sed eritis similes Deo, scientes bonum et malum. Mulier decepta his verbis decerpserit fructum, et comedit: deinde obtulit viro, qui pariter comedit.

Escóndense despues, y se disculpan.

Adamus fugiens conspectum Dei, abscondit se. Deus vocavit illum: Adame, Adame. Qui respondit: Timui conspectum tuum, et abscondi me. Cur times, inquit Deus, nisi quia comedisti fructum vetitum? Adamus respondit: Mulier quam dedisti mihi sòciam, porrèxit mihi fructum istum, ut éderem. Dominus dixit mulieri: Cur fecisti hoc? Quæ respondit: Serpens me decépit.

Maldice Dios á la serpiente.

Dominus dixit serpenti: Quia decepisti mulierem, eris odiosus et execratus inter omnia animantia: repábis super pectus, et comedes terram. Inimicitiae erunt inter te et mulierem: ipsa olim cónteret caput

tuum. Dixit etiam mulieri: Afficiam te multis malis: páries liberos in dolore, et eris in potestate viri.

Adan y Eva son expelidos del paraíso.

Deinde Deus dixit Adamo: Quia gessisti morem uxori tuæ, habebis terram infestam: ea fundet tibi spinas et cárduos. Quæres ex ea victum cum multo labore, dónece abeas in terram, è qua ortus es. Tum ejécit Adánum et Evam ex horto, ut ille cónteret terram, et collocávit Ángelum, qui præferébat manu gladium igneum, ut custodíret áditum paradisi.

Cain y Abel, hijos de Adan.

Adámus hábuit multos liberos, inter quos Cainus et Abel numerántur: hic fuit pastor, ille agricola. Utérque obtulit dona Dómino, Cainus quidem fructus terræ; Abel autem oves egrégias. Dona Abélis placuerunt Deo, non autem dona Caini; quod Cainus ægrè tulit. Dominus dixit Caino: Cur invides fratri? Si rectè facies, recípies mercédem; sin autem malè, lues pœnam peccati.

Abel es muerto por Cain.

Cainus non páruit Deo monenti: dissimulans iram, dixit fratri suo: Age, eamus deambulátum. Itaque unà ambo abiérunt foras, et cùm essent in agro, Cainus irruit in Abélem, et interfécit illum. Deus dixit Caino: Ubi est tuus frater? Cainus respondit: Nescio; num ego sum custos fratris mei?

Castigo de Cain.

Deus dixit Caino: Caine, quid fecisti? Sanguis fratris tui, quem ipse fudisti manu tua, clamat ad me.

Infesta tibi erit terra, quæ bibit sanguinem Abélis: cùm colueris eam longo et duro labore, nullos feret fructus: eris vagus in orbe terrarum. Cainus despérans veniam, fugit.

Construcción del arca.

Postquam númerus hóminum crevit, ómnia vitia invaluére. Quare offensus Deus stáuit perdere hóminum genus dilúvio. Áttamen pepérct Noemo et liberas ejus, quia colébant virtutem. Noemus admónitus à Deo extruxit ingentem arcam in modum navis: linivit eam bitúmine, et in eam induxit par unum ómniū ávium et animántium.

Diluvio universal; año del mundo 1656.

Postquam Noemus ipse ingressus est in arcam cum cónjuge, tribus filiis et tótidem nýribus, aquæ maris et ómnium fóntium erupérunt. Simul pluvia ingens cécidit per quadraginta dies et tótidem noctes. Aqua opéruit universam terram, ita ut superáret quindecim cúbitis altissimos montes. Ómnia absumpta sunt dilúvio: arca autem subleváta aquis fluitabat in alto.

Fin del diluvio.

Deus inmisit ventum vehementem, et sensim aquæ imminútæ sunt. Tandem mense undécimo, postquam diluvium cœperat. Noemus apéruit fenestram arcæ, et emisit corvum, qui non est reversus. Deinde emisit columbam: cùm ea non invenisset locum ubi póneret pedem, reversa est ad Noemum, qui extendit manum, et intulit eam in arcam. Columba rursum emissâ attulit in ore suo ramum olivæ virentis, quo finis diluvii significabatur.

Sale Noé del arca.

Noemus egressus est ex arca, postquam ibi inclusus fuerat per annum totum ipse et familia ejus: eduxit secum aves cæteraque animántia. Tum erexit altare, et óbtulit sacrificium Dómino. Deus dixit illi: Non delébo deinceps genus hóminum: ponam arcum meum in nýribus, et erit signum foederis, quod sácio vobiscum. Cùm obdúxero nubes cœlo, arcus meus apparébit, et recordábor foederis mei, nec unquam diluvium erit ad perdendum orbem terrarum.

Corrupcion del género humano.

Omnes gentes propagatæ sunt à filiis Noemi. Seimus incóluit Asiam, Chamus Africam, Japhetus Europam. Pœna diluvii non detérruit hómines à vitiis, sed brevi facti sunt pejores quám priùs. Obliti sunt Dei creatoris; adorabant solem et lunam; non verebantur parentes; dicebant mendacium; faciébant fraudem, furtum, homicidium; uno verbo, contaminabant se ómnibus flagitiis.

Vocation de Abraham; año del mundo 2083.

Quidam tamen sancti viri coluerunt veram religió nem et virtutem, inter quos fuit Abrahámus è género Semi. Deus fecit foedus cum illo his verbis: Exi è domo paterna, désere patriam, et pete régiónem, quam datúrus sum póstoris tuis augébo te prole numerosa, eris pater multárum géntium, ac per te omnes orbis natiónes erunt bonis cumulátes. Áspice cœlum; dinúmera stellas, si potes; tua progénies eas æquabit número.

Nacimiento de Isaac.

Abrahamus jam senuerat, et Sara ejus uxor ~~erat~~ stérilis. Quibus tamen Deus promisit filium ex eis nasciturum. Habébis, inquit, filium ex Sara, cónjuge tua. Quod audiens Sara risit, nec statim adhibuit fidem promissis Dei, et idcirco reprehensa est à Deo. Abrahamus autem crédidit Deo pollicenti. Et verò uno post anno filius natus est Abrahamo, qui vocavit eum Isaacum.

Prueba Dios la fe de Abraham.

Postquam Isaacus adulévit, Deus tentans fidem Abrahami, dixit illi: Abrahame, tolle filium tuum únicum, quem amas, et immola eum mihi in monte, quem ostendam tibi. Abrahamus non dubitávit parere Deo jubenti: impósuit ligna Isaaco; ipse verò portabat ignem et gládium. Cùm iter fácerent simul, Isaacus dixit patri: Mi pater, ecce ligna et ignis; sed úbinam est hostia immolanda? Cui Abrahamus: Deus, inquit, sibi providébit hóstiam, fili mi.

Detiénele Dios el brazo.

Ubi pervenérunt ambo in locum designátum, Abrahamus extruxit aram, disposuit ligna, alligavit Isaacum super struem lignorum, deinde arripuit gládium. Tum Ángelus clamávit de caelo: Abrahame, cointine manum tuam; ne nóceas pueru: jam fides tua mihi perspecta est, cùm non pepérceris filio tuo único: ego favébo tibi, et remunerábo splendidè fidem tuam. Abrahamus respexit, et vidi arietem hæren tem cónribus inter vepres, quem immolávit loco filii.

Eliezér va á buscar espesa para Isaac.

Póstea Abrahamus misit servum suum Eliézerem ad cognatos suos, qui erant in Mesopotámia, ut inde adduceret uxórem filio suo Isaaco. Eliezer sumpsit decem caméllos dómini sui, et profectus est, portans secum múnera magnifica, quibus donáret puellam destinatam Isaáco, et ejus parentes. Ubi pervénit in Mesopotámiam, cónstitit cum camelis prope púteum aqua ad vesperum, quo témpore mulieres solébant conve nire ad hauriendam aquam.

Encuentro de Rebeca con Eliezér.

Eliezer oravit Deum his verbis: Dómine Deus Abrahami, fac ut puella, quæ dabit potum mihi petenti, ea sit, quam Isaáco déstinas. Ecce statim Rebecca virgo exímia pulchritudine pródiit gerens urnam húmeris, quæ descendit ad púteum, implévit urnam, deditque potum ei. Cùm ille hibisset, Rebécca óbuit etiam aquam camelis. Hoc indicio cognovit Eliezer quod scire cupiébat.

Rebeca le dice quiénes son sus padres.

Eliezer protulit inaures aureas et armillas, quas dedit Rebéccæ: tum interrogávit illam, cuius esset filia, num in domo patris esset locus ad commorandum. Cui Rebecca respondit: Ego sum filia Bathue lis: avus meus est frater Abrahami: est domi locus ad commorandum amplissimus; est etiam plúrimum féni et palearum ad usum camelorum. Quod audiens Eliezer egit gratias Deo, qui tribuisset iter prospérum sibi.

Eliezér es recibido en casa de Bathuel.

Rebecca properávit domum, et narrávit matri suæ ea quæ sibi contigerant. Labánus, frater Rebeccæ, cùm audivisset sorórem narrantem, adivit hóminem, qui stabat ad fontem cum camélis, et compéllans eum: Ingrédere, inquit, dómine mi; cur stas foris? parávi hospitium tibi et locum camelis. Deindè duxit eum domum, eique cibum appósuit.

Quédale concedida la mano de Rebeca.

Continuò Eliezer expósuit paréntibus Rebeccæ cau-
sam itineris suscepti, rogávitque, ut annúerent pos-
tulatióni sue. Qui respondérunt: Ita voluntas Dei
fert; nec pòssumus Deo obsistere. En Rebécca; pro-
ficiscátur tecum, nuptúra Isaácō. Tum Eliezer de-
prompsit vasa áurea et argéntea, vestesque pretiósas,
quas dedit Rebeccæ: óbtulit etiam múnera matri ejus
et fratri, et inierunt convívium.

Viaje de Rebeca.

Postridie Eliezer surgens manè, dixit paréntibus Rebeccæ: Herus meus me exspectat: dimittite me, ut rédeam ad illum. Qui respondérunt: Vocémus puel-
lam, et percontémur ejus sententiam. Cùm Rebecca
venisset, sciscitati sunt, an vellet discédere cum hó-
mine: Volo, inquit illa. Dimisérunt ergo Rebéccam
et nutrícem illius, precantes ei ómnia próspera.

Casamiento de Isaac.

Isaácus fortè tunc deambulábat rure, et vidi-
citos venientes. Simul Rebecca conspicata virum
deambulantem, desiluit è camélo, et interrogávit Eli-

zerem: Quis est ille vir? Eliezer respondit: Ipse est herus meus. Illa statim opéruit se pallio. Eliezer nar-
rávit Isaaco ómnia, quæ fécerat. Isaacus introduxit
Rebeccam in tabernaculum matris suæ, et lenitus est
dolor, quem capiébat ex morte matris.

Convenio de Esaú con Jacob.

Rebecca édedit uno partu duos filios, Esaum et Ja-
cobum. Qui prior éditus est, pilosus erat; alter verò
lenis: ille fuit venator strenuus, hic autem plácidus
et simplex móribus. Quadam die cùm Jacobus sibi pa-
ravisset pulmentum ex lénibus, venit Esaus fessus de
via, et dixit fratri: Da mihi hoc pulmentum, nam
rédeo rure examinatus lassitudine. Cui Jacobus: Da-
bo, si concedas mihi jus primogéniti. Fáciam liben-
ter, inquit Esaus. Jura ergo, ait Jacobus. Esaus ju-
rávit, et vénididit jus suum.

Isaac envia á Esaú á cazar.

Isaacus, qui delectabatur venatióne, amábatur Esaum;
Jacobus verò erat cárior Rebeccæ. Cùm Isaacus jam
senuisset, et factus esset cæcus, vocávit Esaum: Sú-
mito, inquit, pháretram, arcum et sagittas: affe-
ri mihi et para de venatione pulmentum, ut cómedam,
et apprecessibi fausta ómnia, ántequam moriar. Esaus
itaque projectus est venatum.

Consejo de Rebeca á Jacob.

Rebecca audierat Isaacum loquentem: vocávit Ja-
cóbum, et, afferto, inquit, mihi duos hædos opímos:
conficiam pulmémentum, quo pater tuus valde delectá-
tur: appónes ei cibum, et bene precábitur tibi. Ja-

cōbus respondit : Ego non ausim id facere, mater: Esau est pilōsus; ego sum lenis : si pater me attrectáverit, succensébit mihi : ita indignatio patris et damnum mihi evenient pro ejus benevoléntia.

Prepara Rebeca la comida para Isaac.

Rebecca instituit : Ne timeas, inquit, fili mi. Si quid adversi inde sequátur, id totum sumo mihi. Tu vero ne dóbites facere quod jussus es. Itaque Jacobus ábiit, et attulit matri duos hædos; illa parávit seni cibum, quem nōverat suavem esse palátio ejus. Deinde induit Jacobum véstibus fratris : aptávit pellem hædi mánibus ejus et collo. Tum adi, inquit, patrem tuum, et offer illi escam, quam áppetit.

Bendice Isaac á Jacob en lugar de Esau.

Jacobus attulit patri suo escam paratam à matre. Cui Isaacus dixit : Quisnam es tu? Jacobus respondit : Ego sum Esau, primogénitus tuus; feci quod jussisti; surge, et cómede de venatióne mea. Quomodo, ait Isaacus, potuisti invenire tam citò? invéni, pater : Deus ita voluit. Isaacus rursum : Tu ne es Esau, primogénitus meus? Accéde propius, ut attrectem te. Ille accessit ad patrem, qui dixit : Vox quidem est Jacobi, sed manus sunt Esai.

Vuelve Esau y se presenta á Isaac.

Isaacus amplexatus Jacobum anteposuit eum fratri, et tribuit illi ómnia bona primogéniti. Non multò post Esau rediit à venatióne, et ipse obtulit patri pulmentum quod paráverat. Cui Isaacus mirans dixit: Quis est ergo ille, qui modò attulit mihi cibum, et cui apprēcatus sum ómnia fausta, tanquam primogé-

nito? Quod áudiens Esau édidiit magnum clamórem, et implévit domum lamentis.

Sale Jacob de casa de sus padres.

Esau ardens irà minabátur mortem Jacobo. Quare Rebecca mater timens dilecto filio suo; fuge, inquit, fili mi; abi ad Labánum avunculum tuum, et commoráre apud eum dónece ira fratris tui defervescat. Jacobus dimissus à patre et matre, profectus est in Mesopotamiam. Iter faciens pervenit ad quendam locum, ubi fessus de via pernoctávit: suppósuit lápidem capiti suo, et obdormivit.

Vision de Jacob.

Jacobus vidit in somniis scalam, quæ innixa terra pertingébat ad cœlum, atque angelos Dei ascendentēs et descendentes. Audivit Dóminum dicentem sibi: Ego sum Deus patris tui; dabo tibi et pósteris tuis terram, cui incubas : noli timére, ego favébo tibi; ero custos tuus, quocumque perréxeris, et redúcante in pátriam, ac per te omnes natiónes orbis erunt bonis cumulatæ. Jacobus expergefactus adorávit Dóminum.

Llega Jacob á Mesopotamia.

Jacobus iter persecutus pervenit in Mesopotamiam: vidit tres pécorum greges prope púteum cubántes. Nam ex eo púteo greges solébant adaquári. Os pútei claudebátur ingenti lápide. Jacobus accessit illuc, et dixit pastóribus : Fratres, unde estis? qui respondérunt : Ex urbe Haran. Quos interrogávit iterum : Nostisne Labánum? dixerunt : Nónimus. Valétnē? valet, inquiunt : ecce Rachel filia ejus venit cum grege suo.

Es muy bien recibido de Laban.

Dum Jacobus loqueretur cum pastoribus, Rachel filia Labani venit cum pécore paterno : nam ipsa passabat gregem. Confestim Jacobus videns cognatam suam, amóvit lápidem ab ore putei. Ego sum, inquit, filius Rebéccae, et osculatus est eam. Rachel festinans nunciavit patri suo, qui agnóvit filium sororis suæ, deditque ei Rachélem in matrimonium.

Vuelve Jacob á su patria.

Jacobus diu commoratus est apud Labánū : intréa mirè auxit rem suam, et factus est dives. Longo post tempore admónitus à Deo rediit in patriam suam. Extimescet iram fratris sui : ut placaret animum ejus, præmisit ad eum núncios, qui offérrent ei múnera. Esau mitigatus occurrerit óbviā Jacobo adveniéti; insiliit in collum ejus, flensque osculatus est eum, nec quidquam illi nōcuit.

Hijos de Jacob : José es el predilecto.

Jacobus hábuit duódecim filios, inter quos erat Josephus : hunc pater amábat præ cæteris, quia senex generat eum. Déderat illi túnicam textam è filiis variis colóris. Quam ob causam Josephus erat inquisus suis fratribus, præsertim postquam narravisset eis duplex sómnium, quo futura ejus magnitudo portendebatur. Óderant illum tantópere, ut non possent cum eo loqui.

Sueños de José.

Hæc erant porro Josephi sómnia. Ligabámus, incuit, simul manípulos in agro : ecce manipulus meus

surgébat, et stabat rectus ; vestri autem manipuli circumstantes venerabántur meum. Postea vidi in sómniis solem, lunam, et undecim stellas adorantes me. Cui fratres respondérunt : Quorsum spectant ista sómnia? Num tu eris rex noster? Num subjiciémur ditióni tuæ? Fratres igitur invidébant ei, at pater rem tacitus considerabat.

Sus hermanos tratan de matarle.

Quadam die cùm fratres Josephi páscerent greges procul, ipse remánsérat domi. Jacobus misit eum ad fratres, ut sciret quomodo se habérent. Qui videntes Josephum veniéntem consilium cepérunt illius occidendi : Ecce, inquiébant, somniátor venit : occidamus illum et projiciámus in púteum : dicémus patri: Fera devorávit Joséphum. Tunc apparébit, quid sua illi prosint sómnia.

El mayor de ellos quiere salvarle.

Ruben, qui erat natu máximus, deterrébat fratres à tanto scélere. Nolite, inquiébat, interficere puerum: est enim frater noster : demittite eum pótius in hanc fóveam. Habébat in ánimo liberare Joséphum ex eorum mánibus, et illum extráhere è fóvea, atque ad patrem réducere. Re ipsa his verbis deducti sunt ad mitius consilium.

Sus hermanos le venden á unos mercadéres.

Ubi Josephus pervénit ad fratres suos, detraxérunt ei túnicam, qua indútus erat, et detrusérunt eum in fóveam. Deinde cùm consedissent ad suméndum cibum, conspexérunt mercatóres, qui petébant Aegyptum cum camélis portantibus varia arómata. Venit

illis in mentem Joséphum vèndere illis mercatóribus. Qui emérunt Joséphum, eumque duxérunt in Ægyptum.

Envian á su padre el vestido de José teñido con la sangre de un cabrito.

Tunc fratres Josephi tinxérunt túnicam ejus sanguine hædi, quem occiderant, et misérunt eam ad patrem cum his verbis : Invénimus hanc túnicam : vide an túnica filii tui sit. Quam cùm agnovisset, pater exclamávit : Túnica filii mei est : fera péssima devorávit Josephum. Deinde scidit vestem, et induit cílicium. Omnes liberi ejus convenérunt, ut lenírent dolorem patris; sed Jacobus nóluit accípere consolatió nem, dixitque : Ego descendam mōrens cum filio meo in sepulcrum.

Putifár compra á José.

Putiphar Ægyptius emit Joséphum à mercatóribus. Deus autem favit Putiphari causâ Josephi : ómnia ei prósperè succedébant. Quam ob rem Josephus benignè hábitus est ab hero, qui præfécit eum domui suæ. Josephus ergo administrábat rem familiárem Putipharis : ómnia fiébant ad nutum ejus, nec Pütiphar ullius negóttii curam gerébat.

Es acusado José y puesto en la cárcel.

Josephus erat insigni et pulchra facie : uxor Putipharis eum pelliciébat ad flagitium. Josephus autem nolébat assentiri improbabæ mulieri. Quadam die mulier apprehéndit oram pállii ejus; at Josephus reliquit pállium in manib⁹ ejus et fugit. Mulier irata inclamávit servos, et Josephum accusávit apud vi-

rum, qui nímū crēdulus conjécit Joséphum in cácerem.

Sueños de dos criados principales de Faraon, que estaban presos con José.

Erant in eodem cárcere duo ministri regis Pharaonis; alter praerat pincernis, alter pistóribus. Utrique obvénit divinitus sómnium eadem nocte. Ad quos cùm venisset Josephus manè, et animadvertisset eos tristiores sólito, interrogávit, quænam esset mœstitiæ causa. Qui respondérunt : obvenit nobis sómnium, nec quisquam est, qui illud nobis interpretetur. Nónne, inquit Josephus, Dei solius est prænoscere res futuras ? Narráte mihi sómnia vestra.

Explica José el sueño del copero mayor.

Tum prior sic expósuit Josepho sómnium suum : vidi in quiete vitem, in qua erant tres pálmites : ea paulatim prétulit gemmas, deinde flores erupérunt, ac denique uvæ maturescabant. Ego exprimébam uvas in scyphum Pharaonis, eique porrigébam. Esto bono animo, inquit Josephus ; post tres dies Pharaon te restituet in gradum pristinum : te rogo, ut memferis mei.

Declara asimismo el del panadero mayor.

Alter quoque narrávit sómnium suum Josepho : gestábam in cápite tria canistra, in quibus erant cibi, quos pistóres solent confiscere. Ecce autem aves circumvolitabant, et cibos illos comedébant. Cui Josephus : Hæc est interpretatio istius sómnii ; tria canistra sunt tres dies, quibus elapsis, Pharaon te feriet secúri, et affiget ad palum, ubi aves pascéntur carne tua.

Címplense los dos sueños.

Die tertiō, qui dies natális Pharaónis erat, spléndidum convívium parandum fuit. Tunc rex méminit ministrorum suórum, qui erant in cárcere. Restituit præfecto pincernárum munus suum; áltérum verò secúri pereússum suspéndit ad palum. Ita res sómnium comprobávit. Tamen præfectus pincernárum oblitus est Josephi, nec illius in se mériti recordátus est.

Sueños del rey Faraon.

Post biénnum Rex ipse hábuit sómnium. Videbátur sibi adstáre Nilo flúmini; et ecce emergébant de flúmine septem vaccæ pingues, quæ pascebántur in palude. Deinde septem aliæ vaccæ maciléntæ exiérrunt ex eodem flúmine, quæ devorárunt prióres. Phárao experrectus rursum dormívit, et áltérum hábuit sómnium. Septem spicæ plenæ enascebántur in uno culmo, aliæque tótidem éxiles succrescabant, et spicas plenas consumébant.

El copero mayor expone al Rey la habilidad de José para interpretar sueños.

Ubi illúxit, Pharao perturbátus convocávit omnes conjectóres Ægypti, et narrávit illis sómnium; at nemo póterat illud interpretári. Tunc præfectus pincernárum dixit Regi: Confiteor peccatum meum; cùm ego et præfectus pistórum essémus in cárcere, uterque somniávimus eadem nocte. Erat ibi puer Hebreus, qui nobis sapienter interpretatus est sómnia, res enim interpretationem comprobavit.

José interpreta al Rey sus sueños.

Rex accessivit Josephum, eique narrávit utrumque sómnium. Tum Josephus Pharaóni; Duplex, inquit, sómnium unam atque eamdem rem significat. Septem vaccæ pingues et septem spicæ plenæ sunt septem anni ubertatis mox ventúræ: septem verò vaccæ macilentæ, et septem spicæ éxiles sunt tótidem anni famis, quæ ubertátem secutúra est. Itaque, Rex, præfice toti Ægypto virum sapientem et indústrium, qui partem frugum recondat in hórreis pùblicis, servetque diligenter in subsídium famis secutúræ.

Encárgale el Rey el gobierno del reino.

Regi plácuit consilium, quare dixit Josepho: Num quisquam est in Ægypto te sapiéntior? nemo certè fungétur meliùs illo múnere. En tibi trado curam regni mei. Tum detráxit è manu sua annulum, et Josephi dígito inséruit: induit illum veste byssina, collo torquem áureum circúmdedit, eumque in curru suo secum collocávit. Josephus erat triginta annos natus cùm summam potestátem à Regi accépit.

Hace José grandes almacenes de trigo.

Josephus perlustrávit omnes Ægypti regiónes, et per septem annos ubertatis congéssit máximam frumenti copiam. Secúta est inopia septem annórum, et in orbe universo fames ingravescébat. Tum Ægyptii, quos premébat egestas, adiérunt regem postulantes cibum, quos Pharao remittébat ad Josephum. Hic autem apéruit hórrea et Ægyptiis frumenta vén-didit.

*Jacob envia á sus hijos á Egipto á comprar trigo ;
Benjamín se queda con él.*

Ex aliis quoque régionibus conveniebatur in Ægyptum ad emendam annónam. Eádem nécessitate compúlsus Jacobus misit illuc filios suos. Itaque profecti sunt fratres Josephi ; sed pater retinuit domi natu mīnimum, qui vocabátur Benjamínus. Timébat enim ne quid mali ei accideret in itinere. Benjamínus ex eádem matre natus erat, qua Josephus, ideoque ei longè cárior erat quām cæteri fratres.

Da á entender José que los tiene por espías.

Decem fratres, ubi in conspectu Josephi venérunt, eum proni veneráti sunt. Agnóvit eos Josephus, nec ipse est cóngnitus ab eis. Noluit indicáre statim quis esset, sed eos interrogávit tanquam alienos : unde venistis, et quo consilio? Qui respondérunt : Profecti sumus è régione Chanaan, ut emámus frumentum. Non est ita, inquit Josephus ; sed venistis huc ánimo fūstili : vultis exploráre nostras urbes et loca Ægypti párum muníta. At illi, mīmē, inquiunt : Nihil mali meditámur; duodecim fratres sumus; mīnimus retentus est domi à patre : álius verò non superest.

Manda José que uno de ellos se quede en rehenes hasta que traigan á Benjamín.

Illud Josephum angébat, quòd Benjamínus cum cæteris non áderat. Quare dixit eis : Expériar an verum dixeritis : maneat unus ex vobis obses apud me, dum adducatur huc frater vester mīnimus ; cæteri abite cum frumento. Tunc cœpérunt inter se dicere : Mérítò hæc pátimur ; crudéles fuimus in fratrem nos-

trum ; nunc pœnam hujus scélēris luimus. Putábant hæc verba non intelligi à Josepho, quia per interprétem cum eis loquebátur. Ipse autem avérit se parùmper, et flevit.

Vuelven á su casa los hermanos de José.

Josephus jussit fratrum saccos impléri trítico, et pecuniam quam attulerant, repóni in ore saccórum; áddidit insuper cibária in viam. Deinde dimisit eos, præter Simeónem, quem retinuit óbsidem. Itaque profecti sunt fratres Josephi, et cùm venissent ad patrem, narravérunt ei ómnia, quæ sibi acciderant. Cùm apperuissent saccos, ut effunderent frumenta, mirantes reperérunt pecúniam.

Jacob no quiere que salga Benjamín.

Jacobus, ut audívit Benjamínum arcessi à præfecto Ægypti, cum gémitu questus est. Orbum me liberi fecistis; Josephus mortuus est : Simeon retentus est in Ægypto : Benjamínum vultis addúcere. Hæc ómnia mala in me récidunt ; non dimittam Benjamínum ; nam si quid ei adversi acciderit in via, non pótéro ei superstes vivere, sed dolore opprēssus móriar.

Insisten sus hijos en llevarle.

Póstquam consumpti sunt cibi, quos attulerant, Jacobus dixit filiis suis : Profiscimini iterum in Ægyptum, ut emátis cibos. Qui respondérunt : Non póssumus adire præfectum Ægypti sine Benjamino : ipse enim jussit illum ad se adduci. Cur, inquit pater, mentiōnem fecistis de fratre vestro mīnimo? Ipse, inquiunt, nos interrogávit an pater viveret, an alium

fratrem haberemus. Respondeamus ad ea, quae sci-
tabatur: non potuimus praescire eum dicturum esse:
Adducite huc fratrem vestrum.

Al fin consiente Jacob en el viaje.

Tunc Judas unus è filiis Jacobi dixit patri: Com-
mitte mihi puerum: ego illum recipio in fidem meam:
ego servabo, ego redúcam illum ad te: nisi fécero,
hujus rei culpa in me residébit: si voluisses eum sta-
tim dimittere, jam secundò huc rediissémus. Tan-
dem victus pater ánnuit: Quóniam necesse est, in-
quit, proficiscátur Benjamínus vobiscum; deserte viro
múnera et duplum prétium, ne fortè erróre factum
sit, ut vobis redderétur prior pecunia.

José manda preparar una espléndida comida para sus hermanos.

Nuntiatum est Josepho eosdem viros advenisse, et
cum eis párvulum fratrem. Jussit Josephus eos intro-
duci domum, et láutum parári convívium. Illi porro
metuébant, ne argueréntur de pecunia, quam in sac-
cis repérerant: quare purgavérunt se apud dispensa-
torem Josephi. Jam semel, inquiunt, huc vénimus:
reversi domum invénimus prétium frumenti in saccis:
nescimus quoniam casu id factum fuerit: sed eamdem
pecúniam reportávimus. Quibus dispensator ait: Bo-
no animo estóte. Deinde adduxit ad illos Simeónem,
qui retentus fuerat.

Entra José y los saluda muy afable.

Deinde Josephus ingressus est in concláve, ubi sui
cum fratres exspectábant, qui eum venerati sunt offe-
réntes mónera. Josephus eos clementér salutávit, in-

terrogavitque: Salvusne est senex illo, quem vos pa-
trem habétis? Vivitne ádhuc? Qui respondérunt: Salvus
est pater noster, ádhuc vivit. Josephus autem, con-
jéctis in Benjamínus oculis, dixit: Iste est frater ves-
ter mí nimus, qui domi remánserat apud patrem: et
rursus; Deus sit tibi propítius, fili mi; et abiit festi-
nans, quia commótus erat ánimus, et lacrymæ erum-
pabant.

Manda José que escondan su copa de plata en el saco de Benjamin.

Josephus, iota facie regressus, continuit se, et
jussit appóni cibos. Tum distribuit escam unicuqué
fratrum suórum; sed pars Benjamíni erat quintuplo
major quàm cæterórum. Perácto convívio, Josephus
dat negotium dispensatóri, ut saccos eorum impletat
frumento, pecuniā simul repónat, et insuper scy-
phum suum argénteum in sacco Benjamíni recondat.
Ille fecit diligenter quod jussus fuerat.

Envia José á su mayordomo para que alcance á sus hermanos.

Fratres Josephi sese in viam déderant, needum
procul ab urbe áberant. Tunc Josephus vocávit dis-
pensatorem domus suæ, eique dixit: Perséquere viros,
et cùm eos assecútus fueris, illis dicito: quare injú-
riam pro beneficio repénditis? Subripuistis scyphum
argénteum, quo dóminus meus útitur: improbè fecis-
tis. Dispensator mandata Josephi perfécit; ad eos con-
festim advolávit, rei indignitátem expóxit.

Hallase la copa en el saco de Benjamin.

Fratres Josephi respondérunt dispensatóri: Istud